

Ми, члени ГС «Українська мережа за права дитини», закликаємо Міністерство економіки України та усіх авторів Ukraine Facility Plan:

- 1. Включити реформу Деінституціалізації (ДІ) в документ вже на етапі впровадження макроекономічних реформ** – така фундаментальна, комплексна і багатовекторна реформа має бути включена на початковому етапі планування разом з іншими реформами, що вимагаються Європейською Комісією задля євроінтеграції України.
- 2. Враховувати, що реформа ДІ – інвестиція в людський капітал і має принциповий вплив на перспективу економічного зростання України.** Потенціал позитивного впливу на економіку після реалізації реформи ДІ є таким, що домінує над питаннями гендерної рівності, закладеними в план, та реформи охорони довкілля.
- 3. Закласти фінансування реалізації реформи ДІ та розвитку супутніх сервісів в Ukraine Facility, як такої що є економічно вигідною і оптимізаційною у стратегічній перспективі.** Існують докази того, що витрати на профілактику соціального сирітства (послуги для сімей, які потрапили в складні життєві обставини через бідність, хвороби, залежності, педагогічну неспроможність, розлучення, інші причини) в перспективі окупаються у співвідношенні 1:9, тоді як фінансування альтернативних форм виховання у родині та громаді для дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування окупаються в співвідношенні 1:1. Витрати на утримання інтернатних закладів є дорогими, а також неефективними та шкідливими як для самої дитини, так і для її сім'ї та суспільства в цілому.^[i]
- 4. Зважати, що кожен пункт плану відновлення України залежить від демографічних показників, а добробут, реалізація прав та інтересів українських дітей є фундаментальною частиною процесу демографічного зростання.** Нехтування інтересами дітей в плануванні України майбутнього означає, що українські діти можуть стати людським капіталом інших країн світу.

Додаткові пояснення:

Людський капітал є важливим фактором підтримки конкурентоспроможності економіки держави - дає 60–80 % національного багатства країни й важить тією мірою більше, чим розвиненіша країна. Соціальне відторгнення дітей перешкоджає майбутній економічній і соціальній стійкості, розвитку людського потенціалу. Масовий характер соціального відторгнення дітей в Україні викликав серйозне занепокоєння Європейської Комісії (ЄК). У висновку ЄК щодо заявки України на членство в ЄС, ЄК зазначила, що рівень інституціалізації^[ii] дітей в Україні сягає 1,5% дитячого населення країни (найвищий показник в Європі), що «потребує негайного вирішення»^[iii]. Є міжнародний консенсус, що інституціалізація дітей - вкрай шкідлива практика, Понад 80 років досліджень показали, що діти, які зростають в інституціях, частіше мають затримку когнітивного та фізичного розвитку, проблеми із законом та піддаються серйозному ризику виникнення проблем з психічним здоров'ям^[iv]. Станом на 24 лютого 2022 року в Україні у 727 закладах з цілодобовим перебуванням дітей навчалось та/або перебувало 105 459 дітей, з них – 47308 дітей були влаштовані на цілодобове перебування^[v]. При цьому демографічні показники України ще до 2022 року мали негативні тенденції її депопуляції та старіння населення. Військова агресія росії заглибила соціально-економічну та демографічну кризу в Україні. Лише з інтернатних закладів України за період з 24 лютого 2022 року до 1 жовтня 2023 року було евакуйовано 7212 дітей, з них 4556 – мають статус дітей-сиріт або дітей, позбавлених батьківського піклування. Сьогодні продовжують перебувати в евакуації 4377 дитини (1067 – в Україні, 3310 – за кордоном), з них 2899 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (543 – в Україні, 2356 – за кордоном)^[vi]. Офіційна статистика кількості незаконно депортованих дітей сягає понад 19 тисяч українських дітей. Також через війну з України виїхали й дотепер не повернулись 1,3 млн осіб - переважно освічені жінки працездатного віку з дітьми. Це вагома втрата для людського капіталу України. Ці сім'ї й діти не повернуться в України у випадку нехтування країною всебічних інтересів дитини. Тому висновок є очевидним: фінансова допомога від ЄС, спрямована на проведення першочергових реформ, має вирішувати не тільки тактичне завдання укріплення економіки, відновлення інфраструктури, але й орієнтуватись на стратегію її майбутнього розвитку.

- 1 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2017-%D1%80#Text>
- 2 Інституціалізація - розміщення дітей в інтернатних закладах цілодобового перебування
- 3 COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL AND THE COUNCIL Brussels, 17.6.2022 COM(2022) 407 final) Розділ В. КРИТЕРІЙ ЧЛЕНСТВА підрозділ 1. ПОЛІТИЧНІ КРИТЕРІЙ параграф 1.4. Фундаментальні права, пункт с): Доступ за посиланням: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/opinion-ukraines-application-membership-european-union_en
- 4 Стаття на вебсайті ГО «Надія і житло для дітей» на тему: «Чому це важливо: Як інтернати шкодять дітям» <https://www.hopeandhomes.org/why-it-matters/how-orphanages-harm-children/>
- 5 Інформація про моніторинг переміщення (евакуації) дітей із закладів (станом на 1 жовтня 2023) Нацсоцслужба за підтримки проекту Уряду Канади «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe)
- 6 Інформація про моніторинг переміщення (евакуації) дітей із закладів (станом на 1 жовтня 2023) Нацсоцслужба за підтримки проекту Уряду Канади «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe)

Звернення підтримали:

Касьянова Дар'я, голова правління ГС «Українська мережа за права дитини»

Сергій Лукашов, національний директор МБО «БФ «СОС Дитячі містечка» Україна»

Катерина Профатилова, директорка БО «ЛОВ СОС Дитяче містечко»

Євгенія Ткаченко, директорка ВГО «Магнолія»

Вікторія Тищенко, Президент БО «Благодійний фонд "Волонтери: Дорослі-дітям"»

Олена Шелашський, директор МГО «Міжнародний центр розвитку і лідерства»

Ольга Коссе, голова правління ГО «Відповідальні громадяни»

Тетяна Журавель, виконавча директорка ГО «Всеукраїнський громадський центр «Волонтер»»

Володимир Шегда, голова ГО «РК на Прикарпатті»

Маріанна Онуфрик, голова ГО «Соціальна синергія»

Галина Постолюк, виконавчий директор БО «Надія і житло для дітей»

Олена Розвадовська, голова правління БФ «Голоси дітей»

Тетяна Басюк, виконавча директорка ВБО «Український фонд «Благополуччя дітей»

Оксана Верешко, голова правління ГО «Дніпровська ліга соціальних працівників»

Анастасія Золотова, виконавча директорка ГО «Еммаус»

Мар'яна Кащак, директорка БО «Українська освітня платформа»

Інна Білоус, директорка БФ «Маніфест Миру»

Фредерік Ларссон, директор ГО «Ресурсний Центр Недержавних Організацій»

Наталія Зуєва, голова ГО «ВО «Клас»

Василина Дибайло, директор МБО «Партнерство «Кожній дитині»»

Світлана Толстоухова, президентка ГО «Ліга соціальних працівників України», кандидатка педагогічних наук, заслужена працівниця соціальної сфери

Галина Скіпальська, виконавча директорка МБФ «Українська фундація громадського здоров'я»

Ярослав Лагута, директор БО «БФ «Люмос Україна»»

Анат Бондаренко, директор БО «БФ «Туманіст»»

Андрій Андрієнко, керівник ХОБФ «Соціальна служба допомоги»